

Звіт про громадське обговорення проекту Українського правопису в новій редакції

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення

Міністерство освіти і науки України

2. Зміст питання або назва проекту акта, що виносилися на обговорення

Проект Українського правопису в новій редакції (далі - проект).

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Матеріали до проекту було розміщено в розділі «Громадське обговорення» офіційного веб-сайту МОН (www.mon.gov.ua) з 15.08.2018.

Зауваження та пропозиції до проекту приймалися до 01.10.2018 на електронну адресу: larisa_shevchenko@ukr.net.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні проекту

Обговорення проекту здійснювалося з 15.08.2018 по 01.10.2018.

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надійшли зауваження та пропозиції від Української асоціації сільських та селищних рад, Спілки офіцерів України, закладів вищої освіти, мовознавчих та літературних кафедр, департаментів освіти обласних та міських державних адміністрацій, загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, міських рад, навчально-методичних центрів тощо.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення проекту

За результатами громадського обговорення проекту на сайті МОН надійшло більше 500 пропозицій, які в більшості були враховані

	Зміст пропозиції	Прийнята чи відхилена
	РОЗДІЛ І. ПРАВОПИС БУКВЕНИХ, МОРФЕМНИХ ТА ІНШИХ СКЛАДНИКІВ ОСНОВИ СЛОВА	
1	Чітко розмежувати букви та звуки, використовувати відповідні позначки	прийнята
2	На нашу думку, варіативне написання І-И на початку слова перед приголосними н та р недоречне	прийнята
3	Чергування. Як і в чинному правописі, в проекті сплутана механічна заміна прийменників-префіксів у-в на письмі з вимовою, з милозвучністю. На жаль, хоч яку схему для	прийнята

	орфографічного чергування впровадити, її не дотримуватимуться на практиці саме через згаданий вимір милозвучності. Напря́м зміни цього правила повинен бути не в посиленні чи перерахуванні всіх можливих варіантів чергування, а в пом'якшенні формулювань. Наприклад, варто сформулювати не «вживають», а «як правило, вживають». прийменників (префіксів) У та В.	
4	Додати можливість вживання суфіксів зі значенням фемінності, внести ясність у вживання фемінітивів додавши приклади таких суфіксів	прийнята
5	Міністерство культури та туризму Республіки Корея рекомендує писати імена латиницею у два слова або через дефіс (Мун Чжеін або Мун Чже-ін), тобто так само, як китайські імена, тому що корейська антропонімічна модель така сама, як китайська (прізвище з одного ієрогліфічного складу + ім'я з двох ієрогліфічних складів). Власне, корейські імена відрізняються від китайських лише вимовою, як-от українське Катерина та англійське Кетрін. Відповідно, пропоную вилучити слово "корейських" із пункту на стор. 54 «У корейських, в'єтнамських, м'янмських, індонезійських, тайських і японських прізвищах та іменах...» і подати пункт угорі стр. 54 у такій редакції: «Китайські та корейські прізвища та імена, які завжди стоять після них, пишуться з великої букви: Сі Цзіньпін, Мун Чжеін...». Таке написання корейських імен відповідатиме сучасним світовим вимогам	прийнята
6	Доповнити пунктом про найменування сайтів	прийнята
7	Пропонуємо як приклад подати написання назв: - Господарський суд Львівської області - Апеляційний суд Закарпатської області	прийнята
8	Примітка. У деяких власних назвах службові слова традиційно пишуться з великої букви відповідно до	прийнята

	написання в мові оригіналу: <i>Ван Гог, Д'Аламбер, Ель Греко</i>	
9	У чинному правописі <i>аеропорт «Бориспіль»</i> — назва аеропорту подається в лапках. Написання без лапок напевно суперечить самим же формулюванням правил проекту про лапки для назв фірм та організацій	прийнята
10	Розділ I, С. 58. «10. Назви станцій метро, зупинок наземного міського транспорту беруться в лапки» <i>Коментар.</i> Це абсолютно зайве й нічим не обґрунтоване виокремлення станцій метро і зупинок з формулювань попереднього пункту. Бо це формулювання правила не про лапки, а про велику літеру в назвах	відхилена
11	Розділ I, С. 64. «Але в неофіційних текстах ці назви пишуться з малої букви: вибори президента; розпорядження прем'єр-міністра; приїзд королеви». <i>Коментар.</i> Теперішнє правило з винятком для вимог дипломатичного протоколу виглядає логічніше. Формулювання нового проекту роблять усе навпаки, пропонують спершу стандартом офіційну протокольну назву, а потім дозволяють писати з малої в неофіційних текстах. Не варто цього перевертання робити без докладного вивчення на якихось тестових групах, як застосовуватиметься, як розумітиметься нове формулювання	прийнята
12	«Назви товарних знаків, марок виробів» У пропонуваному формулюванні правила довільним чином відокремлено одні назви марок від назв марок, утворених з власних назв. Оскільки лапки вживають також для передачі іронії, це створює дуже смішний ефект, коли написаний з малої букви « <i>запорожець</i> » прочитуватиметься як « <i>так званий запорожець</i> ». Примітка про побутове вживання некоректна, адже стилістично обмежує вживання назв, що давно стали загальними, вживаними в усіх стилях. Питання про те, які назви стали загальними, це завжди словникове питання	прийнята
13	Розділ I, С. 68. «Поширені графічні скорочення» <i>Коментар.</i> Скоротити список скорочень	прийнята
14	«Назви товарних знаків, марок виробів» Любительська ковбаса, кока-кола — Як визначається їх «загальність» та чим гірші ці товари за ту ж ковбасу «Краківська» та коньяк «Таврія»? Мають писатися ковбаса «Любительська», «Кока-кола» за аналогією до інших товарів/виробів.	прийнята

15	Потребують певних коректив деякі вживані категорії та приклади. Справді, замість «державних законів», доречно зазначити «законів» (недержавних законів не існує) або «нормативно-правових актів» (пп. 1, с. 63).	прийнята
16	«Назви порід тварин, видів і сортів рослин» Навіщо сплутувати мовців, розрізняючи правопис у спеціальній і неспеціальній літературі? Логічніше писати в лапках і з великої літери, напр., <i>груша «Парижанка», малина «Геракл», огірок «Корольок», картопля «Слов'янка»</i> ; без лапок потрібно писати сорти рослин, названі на честь селекціонера, ботаніка та ін., приміром, <i>тюльпан Шренка, тюльпан Кауфмана, гвоздика садова Шабо, лілія Кессельрінга, волошка Чихачова</i> тощо.	відхилена
17	«панасонік» (магнітофон) Зняти назву застарілого пристрою, зараз PANASONIK продукує 15 тисяч видів товарів (плазмові панелі, комп'ютерні чипи, DVD-програвачі тощо)	прийнята
18	Варто навести приклади й літературних псевдонімів інших типів – двочленних, таких, що означають духовне звання тощо: <i>Дніпрова Чайка, Клірик Острозький, Чорноризець Храбр, Брат Віктор</i>	прийнята
19	«Вживання великої букви у назвах органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об'єднань, підприємств, фірм, агентств» Увести приклади з назвами судів, прокуратур та інших офіційних видових найменувань , які починаються з родового поняття чи прикметника, утвореного не від індивідуальної назви, наприклад: <i>Прокуратура міста Києва, Господарський суд Київської області, Апеляційний суд міста Києва</i> . 2. У п. 4 ввести примітку щодо написання організаційно-правових форм , які входять до складу найменувань: <i>Комунальне підприємство «Київблагоустрій», Садове товариство «Лісова поляна», Об'єднання співмешканців багатоквартирних будинків «Наш дім», Гаражний кооператив «Барвінок», Торговельна компанія «Урожай», Житлово-будівельний кооператив «Металіст» та ін.</i> 3. Увести примітку щодо правопису назв організацій, підприємств, установ, поданих латинськими літерами , та правомірності вживання при цьому лапок (згідно з Вимогами щодо написання найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 5 березня 2012 року № 368/5, найменування можна передавати як літерами українського, так і латинського алфавіту), наприклад: <i>Компанія Microsoft, Компанія Mobco Limited і под.</i>	прийнята

20	У підрозділі Астрономічні назви не враховано відмінність між словами "зоря" та "зірка" (<i>зоря</i> – небесне тіло, астрономічний термін, <i>зірка</i> – позначка, символ тощо).	прийнята
21	Астрономічні назви . Неточність в останньому реченні цього розділу. Пояснення. Великий Віз і Пасіка – це українські народні назви сузір'їв Велика Ведмедиця і Мала Ведмедиця, а Квочка – це не назва сузір'я, а народна назва зоряного скупчення Плеяди(Стожари) <u>в сузір'ї Тельця</u> . Тому точна редакція цього речення така: Так само пишуться народні назви зоряних скупчень, сузір'їв і галактик: <i>Кво́чка, Вели́кий Віз, Пасі́ка, Чума́цький Шлях</i> тощо	прийнята
22	До ілюстративного матеріалу додати приклади назв відомих торгівельних марок одягу, взуття: <i>кросівки «Найк», взуття «Крокс»</i> тощо. Бажано було б і розділ «Назви органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об'єднань, підприємств, фірм, агентств» (с. 61-63) доповнити ілюстраціями іншомовних назв, транслітерованих українською абеткою, що сприяло б поширенню органічних для графічної системи української мови форм	прийнята
23	При з'ясуванні правил уживання великої букви в назвах товарних знаків, марок виробів доцільно зняти примітку до правила 1 [с. 66] « <i>купили любительську ковбасу і кока-колу</i> », а також правило 2 і примітку до нього [с. 66]: «Але назви самих цих виробів (крім назв, що збігаються з власними назвами), беруться в лапки і пишуться з малої букви: « <i>запорожець</i> », « <i>фольксваген</i> » (автомобілі), « <i>боїнг</i> » (літак). « <i>панасонік</i> » (магнітофон); але: « <i>Тесла</i> », « <i>Таврія</i> » (від власних назва), винятки: « <i>жигулі</i> », « <i>мерседес</i> ». Зазначені вище правила нівелюють поняття власної назви в українській мові, тому що « <i>Фольксваген</i> » – це німецька фірма, а також відповідна марка автомобіля; <i>Боїнг</i> – прізвище засновника аерокосмічна корпорація, « <i>Боїнг</i> » – це найбільша світова аерокосмічної корпорації, « <i>Боїнг</i> » – відповідна марка літака. Наголосимо на тому, що кожна власна назва пов'язана з певним видом об'єктів (людина, корпорація, літак) і тому опосередковано (через об'єкт) із поняттям, без якого не зможе функціонувати в мовленні. Отже, спеціалізованою функцією онімів виступає ідентифікація об'єкта, яка інкорпорує диференціацію, характеристику та протиставлення іншим.	прийнята
	РОЗДІЛ II. ПРАВОПИС ЗАКІНЧЕНЬ ВІДМІНЮВАНИХ СЛІВ	

1.	Так, в п. 1, прим. 1 як один із прикладів варіантивності подано: "у лісі – у лісу". Пропоную прибрати цей приклад, оскільки і наголос не переходить, і форма невживана.	прийнята
2.	Чи можливо розділити М1 і М2, як це зроблено, наприклад, в Граматичному словнику української літературної мови (за ред. Клименка, 2011)? йдеться про форму з прийменником по: на столі – по столу, у лісі – по лісу. дещо з цього приводу вже є у п.2, прим. 1, але ці форми не протиставлені чітко, і це дуже ускладнює життя, зокрема, тим, хто вивчає українську як іноземну. зрозуміло, що існує варіативність, але є деякі преференції, які (принаймні, наскільки мені відомо), ніде чітко не прописані.	відхилена
3.	Як колишній державний службовець свого часу, вносячи дані в різні реєстри, неодноразово натрапляв на прізвища, що закінчуються на -ИШИН. Наприклад, <i>Романишин, Панчишин, Іванишин</i> . І особисто мені було дивно, що жінки – носії таких прізвищ вважають, що їх прізвища не повинні відмінюватися. І взагалі, що форма таких прізвищ для жінок так і закінчується на -ИШИН, а не -ИШИНА, як зазвичай змінюються прізвища, що у формі для чоловіків закінчуються на приголосний (<i>Петров – Петрова, Санін – Саніна</i>). В довідниках роз'яснення з цього питання я не знайшов. Вважав це регіональною особливістю. Цікаво було б, щоб в новому правописі питання відмінювання жіночих прізвищ на -ИШИН було більш детально роз'яснено, або хоча б наведено як приклад для випадку "Примітка 3. Жіночі прізвища на приголосний та -о не відмінюються".	відхилена
4.	Мені, як науковцю, приходить багато писати і мати проблеми з елементарною недосконалістю нашого правопису. Чого вартий один родовий відмінник іменників, який кожного разу треба шукати в словнику: <i>акта</i> чи <i>акту, вала</i> чи <i>валу</i> тощо, а такі перли, як <i>апарата</i> у випадку технічної термінології і <i>апарату</i> у випадку адміністративної, те ж саме <i>органа – органу</i> тощо – це ж просто диверсія мовознавців з метою скорочення тривалості життя користувачів	прийнята
5.	Хотілося б ширшого представлення в нормі слобідської говірки з -рь: поряд з хабарем можна було б унормувати як варіант мн. панцирі, р.в. панциря (але лишити мн. панцери, р.в. панцера). Також хотілося б відновити м'якість пазура. У Словарі Грінченка присутній лише м'який варіант цього слова. На відміну від абажура та долара, обидва слова не є новітніми запозиченнями і цілком можуть бути розташовані поряд з козирем у м'якій групі.	прийнята
6.	Назви органів і частин тіла: Треба зазначити, що шлунок може	прийнята

	мати два відмінювання (шлунка/шлунку).	
7.	«...звука, духа і Духа...»: Серед прикладів забули додати протиставлення духу (моральна сила) та духа (міфічна/релігійна сутність).	прийнята
8.	«Кличний відмінок», Примітки 1, 2, 3: Краще дозволити варіативність, а саме ставити у кличний відмінок і лише перше слово, і обидва.	прийнята
9.	Закінчення -а (у твердій та мішаній групах), -я (у м'якій групі) мають іменники чол. роду: Назви неістот у звичайній та зменшено-пестливій формі, що позначають конкретні предмети, зокрема: Доповнити підпунктом «м»: назви сайтів та служб електронної пошти (фейсбука, інстаграма, ютуба, імейла). Задля унормування невнормованого суперечливого питання	прийнята
10.	Розділ II , С. 89-90. У проекті випав цілий важливий клас назв з чинного правопису «переважна більшість префіксальних іменників із різними значеннями (крім назв істот): <i>вибою, випадку, вислову, відбою, відгуку, заробітку, запису, затору, опіку, опуху, побуту, поштовху, прибутку, прикладу, проводу (дріт), сувою, усміху, успіху</i> ».	прийнята
11.	С. 73-74 б) іменники середн. роду із закінченнями -о, -е, -я (крім іменників із суфіксами -ат-, -ят-, -ен- при відмінюванні): крило , місто; море, поле, весілля, життя , уміння; також іменники зі збільшувальнозгубілими суфіксами -ищ-, -иськ-, утворені від іменників усіх родів, які можуть зберігати й рід твірного, і набувати середнього роду: вітрище (від вітер), дідище (від дід), коропище (від короп), морозище (від мороз), парубище (від парубок) – чол. р., ножище (від нога), – середн. р., ведмедище (від ведмідь) – чол. і середн. р.; дуби,сько (від дуб), вовчисько (від вовк), їжачисько (від їжак), левисько (від лев), сомисько (від сом) – чол. р., зайчисько (від заєць) – чол. і середн. р., дівчисько (від дівча), свекрушисько (від свекру ха) – середн. р., хлопчисько (від хлопець) – чол. і середн. р.	прийнята
12.	С. 76. До твердої групи належать іменники чол. роду з кінцевим твердим приголосним основи (крім щиплячих) і з закінченням -о: дуб, одуд, палац, темп, ужинок, у спіх; батько, Петро ; переважна більшість іменників на -р: вир, вихор, відвар, двір, жир, сир, стовбур, столяр, щур, явір	прийнята

13.	С. 93. Примітка 1. Деякі іменники цього зразка можуть мати варіантні закінчення -і (-ї) та -у (-ю), що залежить від місця наголосу в слові: у га́ї – у гаю́, у кра́ї – у краю́, у лісі – у лісу, на льо́ді – на льоду́, на ро́ді – на роду́, у са́ді – у саду́, на ста́ві – на ставу́, на то́рзі – на торгу́;	прийнята
14.	С. 93. Місцевий відмінок У місцевому відмінку однини іменники другої відміни мають закінчення -і (-ї), -ові, -еві (-єві), -у (-ю).	прийнята
15.	У парі у лісі – у лісу допущено технічну помилку: наголос у другому слові має бути на У.	прийнята
16.	Додайте до прикладів слів у місцевому відмінку слово <i>Сибір</i> та <i>Фейсбук</i> . Потрібен коментар щодо того, як правильно: у <i>Сибірі</i> чи у <i>Сибіру</i> ? <i>Фейсбуці</i> чи <i>Фейсбуку</i> ?	прийнята
17.	С. 96 Примітка 6. Іменник Господь у кличному відмінку має форму Гóсподи; іменник Христóс може мати варіантні форми кличного відмінка: Христóсе, рідко Хрісте, Христé.	прийнята
18.	У такому контексті доречно використовувати слово <i>зрідка</i> , на не <i>рідко</i> . Потрібно замінити тут і на с. 82, 84, 97, 100, 101, 105, 113, Те саме зауваження щодо слова <i>рідше</i> на с. 20 і далі.	відхилена
19.	С. 97 Примітка. Іменник Господь форм множини немає	прийнята
20.	С. 97 Декілька іменників чол. роду другої відміни мають у називному відмінку множини варіантні закінчення -и та -а: ву́си – ву́са, грунті́ – заст. грунті́ (збірно), рукави́ – рука́ва, хліби́ – хліба́ (збірно), але тільки ві́вса, тата. У множині форма <i>тата</i> є дуже незручною, постійно виникає плутанина: це родовий відмінок однини чи називний множини. Може, є сенс узаконити форму <i>тати</i> ? Так само, як <i>батьки</i> ? Наскільки цей виняток є принциповим?	прийнята
21.	С. 97 2. Нульове закінчення мають усі іменники середн. роду на -о, -е та більшість на -я (переважно з попереднім м'яким подовженим приголосним н): бажа́нь, бо́літ, вага́нь, верхові́ть,	прийнята

	весі́ль, віде́р, віко́н, долі́т, завда́нь, засі́дань, умі́нь, кі́л, кіле́ць, ко́ліс, мі́сць, озе́р, облі́ч, палы́т, пита́нь, підда́ш, поклика́нь, поло́тен, прі́звищ, роздо́ріж, серде́ць (і серце́), сі́л, слі́в, сприйня́ть, ху́тер, яе́ць, але: морі́в, полі́в (рідко пі́ль); окремі іменники чол. роду: тат та ін Можливо, подати паралельні форми <i>татів і тат</i>. Тут дуже часто всі помиляються. За аналогією до <i>батько – батьків</i>.	
22.	с. 97-98: Як буде <i>тато</i> у множині? Чинний правопис каже, що в множині буде <i>тати</i>, а в проекті нового правопису (на с. 97-98) є форма <i>тата</i>, а в родовому — <i>тат</i>. Слово <i>тато</i> треба відмінювати не як <i>місто</i> (<i>міста-міст</i>) чи <i>гальмо</i> (<i>гальма-гальм</i>) чи як рос. папы-пап, а як <i>батько-батьки-батьків</i> або <i>дід</i> (<i>дідо</i>)-<i>діди-дідів</i>. Тобто має бути <i>тато-тати-татів</i>. Про це вже писали і на сторінках "Культури мови на щодень" http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/index2_ra.htm На моєму блозі: http://cikavamova.blogspot.com/2018/08/blog-post_21.html	прийнята
23.	Слово <i>щур</i> належить до іменників твердої групи. Це означає, що при відмінюванні маємо закінчення -а, -ом (<i>щура, щуром</i>), а не -я, -ем. Як правило, в множині такі іменники мають закінчення -и (<i>двори, жири, сири, стовбури, явори</i> тощо). Проект правопису відносить до таких слів (с.75) і слово <i>щур</i> (<i>щури</i>). Варіант <i>щури</i> також подають <u>словники</u> з цитатами письменників: "У млині щось гризуть і смакують щури" (Максим Рильський). Але, що цікаво, словники Грінченка і Кримського подають приклади як форми <i>щури</i>, так і форми <i>щурі</i>: "З землі як не стала всяка гидь вилазити: і жаби, і ящірки, і вужі, щурі, миші". Маємо приклади вживання форми <i>щурі</i> в письменників: "...мов щурі або таргани, в нору" (І.Багрянний). Власне, є група особливих слів, що належать до твердої групи, проте у множині в них з'являється закінчення -і. Читаємо в чинному правописі пункт 7.3: "До твердої групи належать також іменники <i>звір, комар, снігур</i>, які, проте, в називному відмінку множини мають закінчення м'якої групи <i>звірі, комарі, снігурі</i>". Чому б не віднести слово <i>щур</i> до цієї групи іменників? Саме форму <i>щурі</i> подає авторитетний Словник наголосів Погрібного. Форма <i>щурі</i> притаманна не одному регіону. Вона побутує на Львівщині, Тернопільщині, Чернігівщині, Полтавщині, Кропивниччині, Черкащині, Вінниччині тощо. У проекті правопису можна було б це врахувати. Наприклад, щодо слова <i>хабар</i> автори зробили окрему примітку (с. 75). Можна принаймні зробити форму <i>щурі</i> паралельною, якщо вже	прийнята

	пропонують паралельні форми <i>хабара/хабаря</i> (очевидно, під впливом популярності форми <i>хабаря</i>). Але при цьому у слові <i>пращури</i> закінчення -и. На блозі: http://cikavamova.blogspot.com/2018/09/blog-post.html	
24.	с. 96: Христе, а не Христосе? В сучасній українській мові при відмінюванні слова «Христос» ця форма зберігається лише в називному відмінку, а в непрямих відмінках -ос випадає, так само, як і в давньогрецькій мові (де в слові Χριστός Χριστ- — основа і -ос — закінчення, яке й змінюється в непрямих відмінках) https://uk.wikipedia.org/wiki/Христос	прийнята
25.	Чи не варто розрізнити варіанти вірш і вірша (жін.), що мали б різне наголошування: віршА (Р.в.), віршІ (мн.) і, відповідно вірші (Р.в.), вірші (мн., жін р.). Так, як подано на ресурсі http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/	відхилена
26.	С. 77: Душа в кличному дУше, проте в друкованому виданні Біблії пер. Огієнка переважно душЕ. Чи не варто зробити дублетний наголос так, як ХрИсте/ХристЕ?	прийнята
27.	Розділ 2, стор. 91: 1... Закінчення -ові (у твердій групі), -еві (у мішаній групі та в м'якій після приголосного), -єві (у м'якій групі після голосного та апострофа) мають іменники чол. роду (за винятком зазначених у п. 2 б): <i>вєлетнєві, дирєкторові, добродієві, журавлєві, майстрові, Петрові, побратимові, працівниківі, секретарєві, Сергієві, солов'єві, товаришеві, шахтарєві, будинкові, букові, дротові, запасові, килимові, набіррові, палацові; гаєві, каменєві, краєві, пнєві; дощєві, плачєві, плацєві</i> та ін. ВАРТО ДОПОВНИТИ перелік прикладів формами <i>татові, дідові, синові</i> як переважних у давальному відмінку – для уникнення словоформної омонімії з формами кличного відмінку цих же слів <i>тату, діду, сину</i>	прийнята
28.	Щодо граматики, хотів би зауважити, що багато де в документі не дотримано правил чергування «у/в» і «з/із/зі», сформульованих у ньому ж. Втім, ці правила слід зробити ще гнучкішими. Ще дещо: родовий відмінок множини «гусей», «курей» помилково виведено від однини «гуска», «курка» відповідно (насправді — від збірних понять «гуси», «кури», які в сучасній мові однини не мають)	прийнята
29.	«а також жіночі особові імена: <i>Адєль, Естєр, Зейна́м, Любо́в,</i>	прийнята

	<i>Юдіт</i> »: Редакторська правка: оскільки перелік вичерпний, то «а також деякі жіночі особові імена: <i>Адель, Естер, Зейна́м, Любо́в, Юді́т</i> ». Назагал, враження, ніби змішано відмінювані й невідмінювані прізвища. Можливо, мова про варіанти « <i>Аделя</i> » і « <i>Юдита</i> », зокрема? Пропозиція <u>замінити ілюстративний ряд</u> на « <i>Любо́в, Ніне́ль, Руф</i> ».	
30.	«До м'якої групи належать також і чоловічі особові імена: <i>Ігор – Ігоря, Ла́зар – Ла́заря та ін.</i> »: Редакторська правка: додати слова « деякі чоловічі особові імена на -р » і навести їх вичерпний перелік, бо в нинішньому формулюванні правило непрактичне.	прийнята
31.	« <i>Ігор-ю</i> »: Редакторська правка: можливо, за аналогією з паралельними формами « <i>Олегу / Олеже</i> », <u>варто дозволити «Ігорю – Ігоре»?</u> Див. матеріали дисертації І. О. Бойко «Функціональна сфера апелятивності у сучасному українському розмовному дискурсі» (2017).	відхилена
32.	1. 1) «форму, що збігається з називним відмінком ». 2) « <i>верствá</i> ». 3) «б) невелика група іменників жін. роду має закінчення -ей: <i>гусе́й (одн. гу́ска) [...] куре́й (одн. ку́рка)</i> »: 1) Редакторська правка: «форму називного відмінка ». 2) Друкарська помилка: має бути « <i>верствá</i> ». 3) Редакторська правка: некоректні приклади. « <i>Гуси</i> » і « <i>кури</i> » <u>не мають</u> форм однини у СУЛМ. « <i>Гуска</i> » і « <i>курка</i> » мають відповідні форми множини « <i>гуски</i> » і « <i>курки</i> ». Вилучити згадки про однину для цих прикладів.	прийнята
33.	Із пп 2.1.2 розділу про відмінювання іменників II відміни в родовому відмінку однини зник цілий пп чинної редакції (§48. 3. і)): « <i>переважна більшість префіксальних іменників із різними значеннями (крім назв істот): ви́бою, ви́падку, ви́слову, ви́дбою, ви́дгуку, заробі́тку, за́пису, за́тору, о́піку, о́пуху, по́буту, по́штової, прибу́тку, прикла́ду, про́воду (дрім), су́вою, усмі́ху, усні́ху</i> ».	прийнята

34.	1) Редакторська правка: оварто пояснити / додати сюди слова на <i>-ген</i> (як-от <i>плазміноген</i> – <i>плазміно<u>гена</u></i> , <i>фібриноген</i> — <i>фібрино<u>гену</u></i> в Орфографічному словнику, хоча й те, і те речовини). Так само <i>білок</i> – <i>біл<u>ка</u></i> . Додати у винятки? Потрібні приклади.	прийнята
35.	«(подарував) <i>пе́рстень і пе́рсня, (укласти) акт і а́кта</i> »: Редакторська правка: має бути «(подарував) <i>пе́рстень і пе́рсня, (укла<u>в</u>) акт і а́кта</i> » – однотипно з іншими ілюстративними прикладами	прийнята
36.	Ім'я <i>Леся</i> у кличному відмінку подається як <i>Лесю</i> із зауваженням щодо пестливої форми (с.77). Проте якщо це офіційна (паспортна) форма імені, то має бути <i>Лесе</i> (аналогічно <i>Мотре</i>). При тому ще й збігається з чоловічим <i>Олеся</i> . Хоча це й не так категорично, як попереднє зауваження.	прийнята
37.	У Проекті: «1. Закінчення -у мають іменники твердої групи (зокрема із суфіксами -ик, -ок, -к(о)), іншомовні імена з основою на г, к, х і деякі іменники мішаної групи з основою на шиплячий приголосний (крім ж): Пётрику, Іва́нку, Одегу і Олеже, ба́тьку, си́нку, погони́чу, слуха́чу, товаришу, робітни́ку (і робітні́че), Ван-Де́йку, Джеку, Жа́ку, Людві́гу, Фрідрі́ху; а також іменники діду, си́ну, тату.» Пропонується: Доповнити роз'ясненням, у яких випадках вживається “Олегу” і «Олеже» (радіо, телебачення, преса рябить звертанням «Олеже»)	відхилена
38.	с. 89: Бухенвальду Аушвіцу Майданеку сайт (-а чи -у в род. відм.) місто Сталіно	прийнята
39.	с. 73–74 пункт б) уніфікувати іменники із суфіксами -ищ(е), -ищк(о) як іменники чол.-сер.р., бо чомусь вказано до одних тільки чол. р., до інших – середн., а до деяких – середн. і чол. р.;	прийнята
40.	на с. 74 до іменників 3 відміни зараховано ім'я Естер, Едіт, що суперечить п. 2 на с. 135 у підрозділі „ Особливості відмінювання власних назв іншомовного походження ”, де зазначено, що до власних назв, які не відмінюємо, також: належать „жіночі особові імена, що закінчуються на -й і на твердий приголосний (крім губних)”;	прийнята

41.	розрізнення закінчень іменників чол. р. 2 відміни -а чи -у не спрощено, а ще більше ускладнено: дещо пропущено (назви тварин), дещо розширено, у зв'язку з чим постає запитання: чи варто замінювати те, що стало звичним, якщо нового нічого не додано?	прийнята
42.	на с. 74 іменники <i>вим'я, сім'я, тім'я</i> подано як належні до 4 відміни, а на с. 89 зазначено, що «ці іменники в множині відмінюються як іменники другої відміни». Чи не краще вказати, що в множині у них немає суфіксів, адже вони залишаються тими ж іменниками 4 відміни.	відхилена
43.	на с. 76 подано серед іменників м'якої групи <i>інвентар</i> – <i>інвентаря</i> , тоді як за п. 2 на с. 84 тут мало б бути закінчення -ю, якщо воно не залежить від наголосу.	прийнята
44.	На нашу думку, недоречним є відмінювання іменника хабар за типом м'якої групи, але належність його до іменників твердої групи.	прийнята
45.	На нашу думку, назріла необхідність у вирівнюванні парадигми іменників чоловічого роду в родовому відмінку множини, що є етнічними: не лише вірменів, грузинів, осетинів , а також і татарів, болгарів (а не чинної і пропонованої форми болгар, татар).	відхилена
46.	Водночас в окремих випадках проект не відображає національної специфіки української мови (у назвах міст у родовому відмінку збережено закінчення –а: <i>Лондона, Парижа</i> , хоча органічним є закінчення –у: <i>Лондону, Парижу</i>).	прийнята
47.	Стор. 86 – 90: Примітка. У низці іменників зміна закінчення (-а / -у), що ґрунтована на протиставленні конкретних іменників та абстрактних іменників, а також на реалізації іменниками значення сукупності, відбиває значення слова... <i>звука</i> (термін) – <i>звуку</i> (процес)... .. (с. 90). «Низка іменників» на с. 90 – це 33 пари слів з їх відповідно класифікованими узагальненими значеннями.	прийнята

48.	с. 84: Старостів (і старост – з іншим значенням), Стисло розкрити значення	прийнята
49.	с. 89: Серфінга (спортивне знаряддя), Серфінг – вид спорту	прийнята
50.	с. 89: Обидвох закінчень ...набувають іменники...	прийнята
51.	с. 92: Деякі конкретні іменники чол. роду, переважно назви побутових предметів, дерев, документів та ін., можуть мати варіантні форми, спільні з формами або родового, або називного відмінків: ...укласти акт і акта. Чому названі саме ці групи – «переважно назви побутових предметів, дерев, документів та ін.»? Вони такі різносемантичні. Отже, можна продовжити асоціативний ряд: <i>укласти пакт і пакта, договір і договора?</i>	відхилена
52.	с. 93: по асфальті, по фундаменті прийменник ужито в невластивій для української мови функції; кращим є прийменник <i>на</i>	відхилена
53.	с. 99: по лісах, по обличчях, у лісах, на обличчях	відхилена
54.	На с. 75 іменник <i>хабар</i> залишити, як і був, належним до твердої групи	відхилена
55.	На с. 79 у знахідному відмінку множини до словоформи <i>тигрів</i> додати як варіантну – <i>тигри</i>	відхилена
56.	Примітка 2 на с. 84 некоректна, бо жіночі прізвища <i>Гончарук</i> і <i>Шевченко</i> незмінювані й не належать до I відміни. На нашу думку, треба обидва іменники ставити у формі кличного відмінка, якщо є спеціальні закінчення, наприклад: <i>добродійко Варіводо, добродійко Бала́бо, Варені́це, Гарку́ше, Ду́ше</i> тощо.	прийнята
57.	На с. 84 не варто в родовому відмінку множини прізвищ подавати варіантні форми (2 в)), краще: <i>Майбород, Старост</i>	відхилена
58.	С. 95 правило 3 тільки <i>умільцю</i>	відхилена
59.	С. 95: У примітці 2 зайвий приклад <i>пані Катерино</i> , адже описують іменники II відміни.	прийнята

60.	С. 95: у правилі 4 не варто як варіантні подавати форми кличного відмінка прізвищ, що збігаються з називним	прийнята
61.	На с. 96 у примітці 3 не потрібно як варіантні подавати <i>друже Максименко</i> та інші	прийнята
62.	На с. 97 у примітці до правила 1 не потрібно як варіантні подавати в родовому відмінку множини: <i>чоловік</i> (тільки <i>осіб</i>).	відхилена
63.	На с. 97 <i>тати</i> , а не <i>тата</i> .	прийнята
64.	На с. 99 <i>панове, братове, сватове</i> не тільки в поетичному мовленні, а й у врочистому.	прийнята
65.	На с. 99 у родовому відмінку однини тільки <i>імени, тімени</i> , без штучних флексій II відміни	відхилена
66.	За текстом проекту (<i>сторінка 75</i>): «Примітка. Іменник <i>хабар</i> при відмінюванні може набувати закінчень м'якої групи в однині (<i>хабаря́, хабарю́, хабарём, (на) хабарі́</i>) і множині (<i>хабаря́м, хабаря́ми, (на) хабаря́х</i>), але у складних словах із <i>хабар</i> сполучним голосним є лише <i>о</i> : <i>хабарода́вець, хабароодёржувач</i> ». – <i>варто уточнити, чи обидва варіанти вживання закінчень (за зразком твердої або м'якої групи) є рівнозначними.</i>	прийнята
67.	У підрозділі про родовий відмінок іменників чоловічого та середнього роду класифікація термінів, зокрема запозичених, є суперечливою та неоднозначною. Зокрема в пункті 2.1.1.2. б) вжито надто розпливчасту сполуку "технічні реалії" й не наведено жодного прикладу іменника, що підпадав би під таку класифікацію, а в пункті 2.1.1.2. в) щодо термінів іншомовного походження в одному переліку подано предмети, структурні елементи (а як щодо елементу[а] будови?), геометричні фігури, математичні та лінгвістичні поняття (а як щодо термінів інших наук?), а потім в переліку прикладів наведено низку слів, що не підпадають під цю класифікацію. Виникає питання, чому провідними тут є саме філософські та літературознавчі поняття, а решту наук сховано за скромним "та інших"? Особливо дивним видається протиставлення в цьому пункті звуку як наукового поняття та звука як конкретного іменника-терміна, а в примітці до пункту 2.1.2.5)	прийнята

	звук як термін протиставлено <i>звукові</i> як процесу. Але звук завжди є терміном на позначення певних процесів, зокрема є предметом досліджування науки акустики, тому можна лише здогадуватися, що мовознавці хочуть виокремити відмінювання лінгвістичного терміна. Тоді так і варто зазначити.	
68.	У пункті 2.1.2. 3) до переліку назв просторових понять потрапили терміни, що такими не є, а в 2.1.2. 4) та примітці до 2.1.2. 5) речовинним та абстрактним іменникам протиставлено "конкретні іменники" без пояснення, що це означає, а перелік прикладів ще посилює цю невизначеність	прийнята
69.	<i>С.81</i> Примітка 1. Тип відмінювання іменників на <i>-ище</i> (<i>баби́ще</i> – жін. і середн. рід, <i>свекру́ище</i> – жін. і середн. рід і под. – штучний приклад) при хитанні в морфологічному роді залежить від значення роду: якщо іменник має дві форми роду (<i>баби́ще</i> – жін. і середн. рід), то для форми жін. роду лише в однині	відхилена
70.	У процесі з'ясування кличного відмінка іменників у правилі 3 [с. 95] наведено приклад <i>умільцю</i> , а потім задекларовано, що «в окремих випадках можливі варіанти: <i>умільц-ю</i> і <i>умільч-е</i> ». Логічно постає запитання: «Як правильно писати?»	відхилена
71.	Розділ II, С. 75. «Примітка. Іменник хабар при відмінюванні може набувати закінчень м'якої групи в однині (хабаря, хабарю, хабарем, (на) хабарі) і множині (хабарям, хабарями, (на) хабарях), але у складних словах із хабар сполучним голосним є лише о: хабародавець, хабароодержувач.» <i>Коментар.</i> Пропозиція проекту довільним чином відокремлює іменник твердої групи від інших. Абсурдно залишити іменник в твердій групі, але обумовити паралельне відмінювання за м'якою. Унормування останнього століття віддали перевагу зарахуванню до твердої відміни.	прийнята
72.	Розділ II, С. 81-82. «Примітка 1. Тип відмінювання іменників на <i>-ище</i> (<i>бабище</i> – жін. і середн. рід, <i>свекрушище</i> – жін. і середн. рід і под.) при хитанні в морфологічному роді залежить від значення роду (...)» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Абсолютно зайве уточнення в правописі.	відхилена

73.	Розділ II, С. 83-84. «Кличний відмінок (...) є – іменники м'якої групи після голосного, м'якого знака та апострофа: (...) дуєньє (...) після голосного, м'якого знака та апострофа – -ї: (...) дуєньї,» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Уточнення про м'який знак з прикладом потрібне. Навіть, якщо йдеться про надзвичайно малий клас назв.	прийнята
74.	Розділ II, С. 87. «2.1.1. Закінчення -а (у твердій та мішаній групах), -я (у м'якій групі) мають іменники чол. роду: (...) назви технічних реалій, машин, двигунів та їхніх деталей» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Додатки «назви технічних реалій» та «двигунів» цілком зайві. Теперішнє формулювання лаконічно передає те саме.	прийнята
75.	Розділ II, С. 87. «в) терміни іншомовного походження, які позначають предмети, структурні елементи, геометричні фігури та їхні частини, математичні, лінгвістичні поняття: (...) г) українські за походженням безафіксні та суфіксальні іменники-терміни:» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Доречно виглядає додаток «математичні, лінгвістичні поняття» та виокремлення українських термінів.	прийнята
76.	Розділ II, С. 87. «є) назви органів і частин тіла: живота, кишківника, м'яза, носа, рота, скелета, суглоба, хребта, шлунка, пальця; животики, пальчика, але стравоходу та ін. (див. 2. 3);» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Доречний пункт. Хоч треба зазначити, що <i>шлунок</i> може мати два відмінювання (<i>шлунка</i> та <i>шлунку</i>).	прийнята
77.	Розділ II, С. 87-88. «ж) назви житлових приміщень, сільськогосподарських і технічних будівель і їх частин, архітектурних деталей: (...) з) назви предметів побуту: (...) і) назви одягу і взуття: (...) ї) назви виробів із борошна: (...) к) назви церковних реалій: (...)» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Виділення назв будівель, предметів побуту, одягу згідно з усталеною нормою тощо не завадять у складному правилі.	прийнята
78.	Розділ II, С. 88. «(...) лише в окремих випадках з наголосом на корені іменника: Бреча, Вовка, Довжика, Малеого Куяльника,	прийнята

	Салгира, Свіжа, Смотрича.» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Додаткові приклади в дуже складному правилі.	
79.	Розділ II, С. 88. «2.1.2. Закінчення -у (у твердій і мішаній групах), -ю (у м'якій групі) мають: (...) назви психічних і фізичних станів, емоцій, почуттів, різних хвороб: (...)» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Розширені описові додатки «психічних і фізичних» та «різних хвороб» повністю владається в одне пояснення сучасного правопису — станів.	прийнята
80.	Розділ II, С. 89. «г) назв и філософських, літературознавчих та інших наукових понять: (...) але як конкретні іменники-терміни: звука, духа і Духа (у значенні Святого Духа (третя іпостась єдиного Бога);» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Формулювання «інші наукові поняття» суперечить наведеному вище додатку «математичні, лінгвістичні поняття» з відмінюванням на -а. Нечітке формулювання про «конкретні іменники-терміни» — потрібно розрізняти відмінювання <i>духу</i> (здібності, стан, запах) проти <i>духа</i> (душа, міфічна сутність), злого духа, Святого Духа.	прийнята
81.	Розділ II, С. 86. «г) ігор, видів спорту і танців:» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Запропоноване уточнення «видів спорту» зайве до ширшого означення гри — спортивних ігри.	прийнята
82.	Розділ II, С. 90. «Примітка. Закінчення -а (-я) та -у (-ю) мають розрізнявальну функцію в деяких іменників: Алжира, Рима, Туніса (місто) і Алжиру, Риму, Тунісу (країна), Нью-Йорка (місто) – Нью-Йорку (штат).»	прийнята
83.	Розділ II, С. 91. «2. Закінчення -у (у твердій і мішаній групах), -ю (у м'якій групі) мають: (...) б) іменники чол. роду на -ів (-їв), -ов, -ев (-єв): Київ – Києву, Колгуєв – Колгуєву, Лебедин – Лебедину, Мамонтов – Мамонтову, Львів – Львову, острів – острову, рів – рову, Харків – Харкову. Примітка. У прізвищах	прийнята

	на зразок Василишин, Волошин, Семенишин, Яковишин, Ільїн можливі варіантні закінчення -у та -ові: Василишину – Василишинові, Волошину – Волошинові, Михайлишину – Михайлишинові, Семенишину – Семенишинові, Степанишину – Степанишинові, Яковишину – Яковишинові, Ільїну – Ільїнові та ін.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> У проекті випали закінчення -ин, -ін (-їн) з прикладом <i>Пушкін-Пушкіну</i>, зате залишився підвислий тепер <i>Лебедин</i>. Формулювання примітки про закінчення -ові невдале. У чинному правописі значно краще сформульовано, коли варто вживати паралельні (не варіантні!) закінчення	
84.	Розділ II, С. 92. «Примітка. Прізвища на -ин (-анин, -янин), які походять від назв осіб за етнічною належністю або місцем проживання, в орудному відмінку однини набувають закінчення -ом: Волошином, Лучканином, Русином, Турчином, Турянином і т. ін.;» також С. 140 «Примітка 4. Від прізвищ прикметникового типу на зразок Романишин формою орудного відмінка відрізняється відмінювання прізвищ іменникового типу на зразок Русин: пор. Романишиним але Русином.» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Доречне уточнення.	прийнята
85.	Розділ II, С. 94. «Примітка 1. Іменники чол. роду твердої групи з основою на -г, -к, -х, безсуфіксні та із закінченням -о – назви осіб, а також іменники середн. роду із суфіксом -к- ? назви істот, ужиті з прийменниками на, у (в), по, при, поряд із закінченнями -ові, -еві (-єві) мають і варіантні закінчення -у (-ю): (...)» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Переформулювання лаконічної примітки чинного правопису з таким докладним уточненням про основи цілком зайве, бо стосується відомства граматик, а не правопису.	відхилена
86.	Розділ II, С. 94. «(...) -ові та -у переважно в іменників з основою на -к: на борсукові і на борсуку; на віслюкові і на віслюку; на вовкові і на вовку; на воякові і на вояку.» та «Примітка 2. Із прийменником по іменники набувають варіантних закінчень -ові, -еві (-єві) та -у (-ю): по левові і по леву, по вовкові і по вовку; по бугаєві і по бугаю, по зайцеві і по зайцю; по вужеві і по вужу.» <i>Не підтримую.</i>	відхилена

	<i>Коментар.</i> Частину формулювання примітки 1 треба поєднати з приміткою 2.	
87.	Розділ II, С. 94. «Примітка 3. Окремі іменники – назви осіб чол. роду, вжиті з прийменниками на, у (в), по, при, мають три варіанти закінчень: -ові / -у (-ю) / -і (-ї) – у твердій групі, а в м'якій і мішаній групах ? -еві (-єві), -ю, -і (-ї): (...)» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Формулювання про паралельні закінчення (не варіанти!) мали б бути як пояснення в кількох примітках, доречно поданих у чинному правописі.	прийнята
88.	Розділ II, С. 94. «на позначення часу вживається переважно закінчення -і(-ї): по закінченні, по обіді; зрідка – -у(-ю): по вечорі і по вечору, по досягненні і по досягненню, по завершенні і по завершенню, по закінченні і по закінченню, по здійсненні і по здійсненню.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Краще залишити чинну норму з одним відмінюванням -і.	відхилена
89.	Розділ II, С. 95. «В окремих випадках можливі варіанти: повстанц-ю і повстанч-е, умільц-ю і умільч-е.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Сумнівно звучить формулювання про непояснені окремі випадки. Хоча паралельні форми мають місце. Це може бути сфера стилістики, а не орфографії.	відхилена
90.	Розділ II, С. 95. «Примітка 1. У звертаннях, що складаються з двох загальних назв, форму кличного відмінка мають обидва слова: добродію бригадире, пане лейтенанте.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Якщо в попередній пропозиції проекту на цій же сторінці додавали паралельну форму, то тепер поширене відмінювання пропонують прибрати. З моєї власної мовної практики можу зауважити, що кличний відмінок до звання лейтенанта (та усіх інших) ніколи не вживали. <i>Товаришу лейтенант</i>, щонайбільше, де можна було почути кличний	відхилена

	відмінок. Можливо, варто зробити твердження м'якішим — «форму кличного відмінка <i>можуть мати</i> обидва слова». В такому формулюванні було б прийнятно.	
91.	Розділ II, С. 96. «Примітка 3. У звертаннях, що складаються із загальної назви та прізвища, форму кличного відмінка набувають і загальна назва, і власне ім'я: друже Максименку, колего Євгенищуку, пане Ковалю; можливі також поєднання форми кличного відмінка іменника загальної назви та форми називного відмінка прізвища, що виконує функцію кличного відмінка: друже Максименко, колего Євгенищук, пане Гончар.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Пропозиція виглядає суто кабінетним витвором. Добре, якби так було, але узвичаєною нормою є або звертання в називному відмінку, або в рідкісних випадках вживається кличний відмінок загальної назви. Формулювання правописного правила має враховувати мовну практику.	відхилена
92.	Розділ II, С. 96. «Примітка 5. Іменники сер, сір, гер мають форму, омонімічну з називним відмінком: сер, сір, гер.» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Відповідає узвичаєному вжитку.	прийнята
93.	Розділ II, С. 97. «Примітка 6. Іменник Господь у кличному відмінку має форму Господи; іменник Христос може мати варіантні форми кличного відмінка: Христосе, рідко Христе, Христе.» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Відповідає узвичаєному вжитку.	прийнята
94.	Розділ II, С. 96. «Примітка 1. Іменники чол. роду з числівниками два, три, чотири мають закінчення –и, –і (-ї): два хлопці, три робітники, чотири слухачі.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Не підтримую формулювання. Тут у мовній практиці є паралельні закінчення стандартне <i>два хлопця</i> і запропоноване <i>два хлопці</i>. Особливість важлива, але погано сформульована. Див. нижче в тексті правопису <i>сім чоловіків</i> і <i>сім чоловік</i>.	відхилена

95.	Розділ II, С. 96. «Примітка 2. В урочистому мовленні замість форми множини слова брат – брати вживають форму збірності браття (рідше – братове).» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Це потрібне уточнення.	прийнята
96.	Розділ II, С. 97. «Декілька іменників чол. роду другої відміни мають у називному відмінку множини варіантні закінчення -и та -а: вуси – вуса, (...) але тільки вівса, тата. (...) У родовому відмінку множини (...) окремі іменники чол. роду: тат та ін.» <i>Не підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Вівса має паралельний варіант <i>вівси</i> , але тільки <i>тати</i> (не <i>тата</i>) згідно з чинною нормою. Причина, чому два відмінювання іменника <i>вівса</i> (<i>вівси</i>) та <i>тата</i> на периферії мовної норми привернули увагу в реформі правопису, не надто зрозуміла. Просто сфантазована логіка?	відхилена
97.	Розділ II, С. 97. «Примітка. Іменник Господь форм множини немає» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Навіть більше, за пропозиціями цього дуже уважного до питань релігії проекту іменник <i>Бог</i> (займенник <i>Він</i>) множини не має, бо одразу ставатиме просто <i>богом</i> . А от про множину Святого Духа чи Трійці нам явно забули нагадати.	прийнята
98.	Треба надавати повсюдну перевагу закінченню -ові, -еві (було б справедливо -ови) в давальному відмінку іменників чоловічого роду (<i>Петрові Ткачукові, Василеві Симоненкові</i>), а не дотримуватися закінчень -у, -ю , як це є в російській. Не „боятися“ тавтології (її не бояться поляки, чехи, словаки) і нібито через це писати в одному слові -у , а в іншому -ові .	відхилена
99.	Пропонуємо у кличному відмінку форму імені Ілля – Ілле , а не Ілле (Ілле – з наголосом на другому складі) (с. 24, 83, 141), зважаючи на м'яку вимову подовженого [л'] в українській мові (форму Ілле подано і в посібнику Олександра Пономарева «Культура слова: Мовностилістичні поради». – К.: Либідь, 1999. – с. 168).	відхилена
100.	Закінчення родового відмінка іменника інвентар-я пропонуємо замінити на -ю: інвентар-ю – збірне поняття (с. 76).	прийнята
101.	На іменників I відміни мішаної групи слід додати приклади	відхилена

	жіночих імен <i>Паша, Саша</i> , які у кличному відмінку мають закінчення <i>–о: Паш-о, Саш-о</i> .	
102.	Просимо переглянути «Уваги до правопису відмінкових форм» «II відміна» (с.86). У множині називного відмінку ви пропонуєте закріпити неправильну форму слова «тато» (тата). Не може бути закінчення <i>–а</i> в цьому випадку, бо це притаманно для іменників середнього роду. Має бути тільки <i>–и</i> : тати. Для прикладу порівняйте відмінювання зі словом «Михайло»	Прийнята
103.	У проекті випав цілий важливий клас назв з чинного правопису «переважна більшість префіксальних іменників із різними значеннями (крім назв істот): вибою, випадку, вислову, відбою, відгуку, заробітку, запису, затору, опіку, опуху, побуту, поштовху, прибутку, прикладу, проводу (дріт), сувою, усміху,	Прийнята
104	Вилучити з прикладів іменників 3-ї відміни жіночі імена <i>Естер, Зейнам, Юдит</i> ,	прийнята
105	Залишити в родовому відмінку однини іменників 3-ї відміни тільки флексію <i>-і</i> , як у чинному правописі.	відхилена
106	Писати в родовому відмінку однини всіх іменників 3-ї відміни тільки флексію <i>-и</i> .	відхилена
107	Уживати флексію <i>-и</i> не тільки в родовому відмінку однини іменників 3-ї відміни, а й у давальному та місцевому однини.	відхилена
108	Зняти обмеження «у художніх текстах» на варіативність флексій <i>і-</i> та <i>и-</i> в родовому відмінку однини іменників 3-ї відміни на <i>-ть</i> після приголосного, а також слів <i>кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь</i> .	прийнята
109	Не наводити в давальному відмінку однини іменників 4-ї відміни паралельні форми <i>ви́мені</i> та <i>вим'ю</i> , <i>сі́мені</i> та <i>сім'ю</i> , <i>ті́мені</i> та <i>тім'ю</i> , залишити лише форми з суфіксом <i>-ен</i> .	відхилена
110	Не наводити в парадигмі дієслова <i>відповісти</i> форми <i>відповідать</i> , залишити тільки <i>дадуть відповідь</i> .	прийнята
111	Зняти примітку «Короткі форми прикметників поза фольклорними, художніми та публіцистичними текстами не вживаються».	прийнята

112	Зняти приклади прикметників <i>безодній, весінній</i> .	прийнята
113	Зазначити, що при ступенюванні прикметників форму з <i>більш, найбільш</i> завжди замінюють на синтетичну	відхилена
114	Не додавати до правил стилістичну ремарку <i>рідше</i> .	прийнята в окремих випадках
№	РОЗДІЛ III. ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ	
1.	Писати через апостроф: б'язь; б'юджет, б'юро, п'юпітр, м'юрид, ф'юзеляж, к'ювет; Барб'юс, Б'юффон, В'юртемберг, М'юллер, Г'юго, та навіть Св'ятослав, св'ятковий, тьм'яний, моркв'яний, медв'яний, мавп'яий, цв'ях, св'ятий.	відхилена
2.	Зберегти подвоєння в музичних термінах італійського походження: <i>інтермецо, лібретто, піаніссімо, палаццо</i>	відхилена
3.	У всіх без винятку випадках передавати G як Г, Н як Г.	відхилена
4.	Англійські слова з "w" перед голосними мають передаватися лише через "в": вікенд, Вітні, Вашингтон, Вельз, Вол-Стріт тощо. А після голосних у кінці складу - теж через "в": метод Ловрі, ток-шов, нов-гав, містер Вайт тощо.	відхилена
5.	Відмовитися від пропонованої норми <i>проект, проєкція</i> (викликає найбільше суб'єктивне естетичне незадоволення).	відхилена
6.	Скасувати невиправдане поширення «дев'ятки» на всі класи географічних назв, що відокремлює географічні від інших власних назв.	відхилена
7.	Вилучити з переліку невідмінюваних слів іншомовного походження «прізвища й чоловічі особові імена на -а (-я) в наголошеній позиції: Дюма, Дерріда, Золя, Зія, Ніколя, Шота».	підтримана
8.	Вивести власні назви з компонентом <i>-strip</i> та <i>-рівер</i> з-під загального правила (у географічних назвах після р перед приголосним (крім [j]) пишемо и	Частково підтримана (щодо назв з компонентом <i>-strip</i>)

9.	Не зберігати подвоєння приголосних, якщо у мові-джерелі воно не вимовляється. Наприклад: Terry [teri] — Тері, Bill [bil] — Біл.	відхилена
10.	Відмінювати іншомовні слова типу <i>кіно</i> – <i>кіна</i> , <i>бюро</i> – <i>бюра</i> тощо; уживати <i>-ія-</i> в словах типу <i>матеріальний</i> , <i>соціальний</i> тощо; <i>е-</i> на початку слів: <i>Европа</i> , <i>єпископ</i> тощо.	відхилена
11.	Відмовитись од радянської традиції передавання білоруських та російських імен українськими відповідниками і перейти до їх транслітерування, так, як це приписано щодо імен інших слов'янських народів.	відхилена
12.	Уніфікувати в правописі вживання апострофа в іншомовних словах відповідно до його вживання в українських. Наприклад, якщо «б'ють», то й «б'юро», «б'юджет», «М'юнхен» тощо.	відхилено
13.	Основою для відтворення англіцизмів є те, як їх вимовляють, а не як пишуть, напр. houston має бути г'юстон, якщо це місто в штаті тексас, і говстон*, якщо це вулиця на нью-йоркському менгетені, бо так по-різному одне і те ж написання вимовляють американці.	відхилена
14.	Англійський голосний [ɪ], як в словах kit, bid, hymn, minute завжди відповідає українському и, за винятком позиції при кінці слова, напр. business – бізнес, а не бізнес, wilson – вільсон, а не вільсон, але беті, а не бетті. Писати сновборд, а не сноуборд, токшов, а не токшоу, бравнінг, а не браунінг, браузер, а не браузер.	відхилена
15.	Передавати поєднання -au- у запозиченнях з інших мов як диграф -ав-, без усяких варіантів, що потурають русифікаційним практикам минулого.: авдієнція, аудиторія, лавреат, павза, фавна. Відтак маємо ще одне просте й науково узасаднене правило: сполучення -au- віддається українським диграфом -ав-.	відхилена
16.	Англійська літера а, віддається українською е, якщо вона позначає голосний [æ], напр. Manhattan Менг'етен, а не Манхеттен, Adams Едемз, а не Адамс, Chaplin Чеплін, а не Чаплін, macintosh мекінтош, а не макінтош. Якщо ж а вимовляється як довге [a:], то воно відповідає українській а, напр., Archibald Арчибольд, а не Арчібальд. Якщо а вимовляється як дифтонг [eɪ], то в українській мові це диграф ей, напр., baby бейбі, а не бебі, lady	відхилена

	лейді, а не леді, Bacon Бейкон, а не Бекон, Shakespeare Шейкспір, а не Шекспір.	
17.	Англійські диграфи -er, -ir, -ur, -or, -ur, -ear, що передають напружений довгий голосний [э:] завжди й без винятків відповідає українському диграфові ер, напр. earl ерл, surfing сёрфинг, church черч, hamburger гёмбергер, а не гамбургер, Irving Ервинг, а не Ірвінг, Wordsworth Вёрдзверт, а не Вордсворт, Urbana Ербёна, а не Урбана. Французьке бувкосполучення -il, -ille, що читається як [й], передається українською -й-, напр. Versaille Версай, а не Версаль, Corneille Корней, а не Корнель, Montreuil Монтрей, а не Монтрель, Marseille Марсёй, а не Марсель. Еспанське подвоєння приголосної -ll-, що вимовляється як -й-, має передаватися українською й, а не ль, як це робиться тепер, теж під впливом російської практики, напр. paella паёя, а не паелья, seguidilla сегідія, а не сегіділья, Sevilla Севія, а не Севілья. Німецький диграф еі має передаватися українським -ай-, бо так він читається в мові-джерелі. Відтак Leipzig укр. Лайпциг, а не Лейпциг, Heinrich Heine укр. Гайнріх Гайне, а не Генріх Гейне, Rein укр. Райн, а не Рейн, Reich укр. райх, а не рейх.	відхилена
18.	Подвоєння приголосних відображається лише у запозиченнях з тих мов, де воно вимовляється, як, напр., в італійській. Вітак pizza – укр. піцца, а не піца, spaghetti – укр. спагетті, а не спагеті, staccato – укр. стакато, а не стакато, Machiavelli – укр. Мак'явеллі, а не Мак'явелі. Подвоєння немає, де приголосні не подвоюються у звучанні, хоч і подвоюються на письмі, напр. Pall Mall укр. Пол Мол, а не Пелл-Мелл (яке годі вимовити), Bellow укр. Бёлов, а не Беллоу, Harrison укр. Герисон, а не Гаррісон, Apple укр. Епл, а не Еппл (с. 132).	відхилена
19.	Пом'якшення "л" у словах іншомовного походження. (Енциклопедія, Скарлатті, Ляйпціг)	відхилена
20.	Відмовитися від форм дитирамб, міт тощо, які не належать до живої української мови	відхилена
21.	З естетичних міркувань лишити написання окремої літери Й у власних назвах, запозичених з	відхилена

	європейських неслов'янських мов (С-а-в-о-й-я, Ф-ей-є-р-б-а-х), якщо в мові-джерелі йот і наступна голосна записані окремими літерами чи диграфами (S-a-v-o-i-a, F-eu-e-g-b-a-ch).	
22.	Серед прикладів наведене прізвище Гонгадзе, в якому насправді немає жодної Г	підтримана
23.	Два варіанти передавання звуку [g] та літери G відповідно літерами Г та Ґ слід поширювати не лише на власні назви, але й на загальні слова.	відхилена
24.	впровадити простий і логічний принцип, за яким: Латинська літера H, h в чужих словах відповідає українській Г, г, напр. гобі, гокей, голдинг, гандбол, Гарвард, Гельсинкі, Гайне, а Літера G, g – відповідає українській Ґ, ґ, скрізь і без винятків.	відхилена
25.	Назву країни та держави "Еспанія" та всі похідні слова писати через початкове "Е".	відхилена
26.	Основною передачею англійського звуку [æ] має бути літера Е, а А має бути винятком-традицією. Або враховувати наголос: ненаголошений звук передавати як А, а наголошений – як Е.	відхилена
27.	Передача довгих голосних, яких немає в українській мові, не має сенсу. Пропоную вилучити правило.	відхилена
28.	"ПРОЕКТ" і тільки так має писатися і вимовлятися це слово !!!!!	відхилена
29.	Запозичені іменники середнього роду з закінченням на -о відмінювати. Принаймні, дозволити обидві форми ("з кіна" / "з кіно", "з метра" / "з метро")	відхилена
30.	Англійське w передавати завжди через в, окрім випадків, коли w стоїть наприкінці слова: країна валійців – <i>Вейлз</i> , <i>Оскар Вайлд</i> , <i>доктор Вотсон</i> , <i>вікенд</i> , але <i>ноу-гау</i> .	відхилена
31.	Буква S в англійських прізвищах передається через З після дзвінких приголосних та голосних (<i>Грейвз</i> , <i>бозон Гітца</i> , <i>Вейлз</i> , <i>Вудгауз</i>) та через С після глухих приголосних (<i>Воттс</i> , <i>Патрікс</i>)	відхилена
32.	До прикладів обов'язково додати медія , яке має відмінюватися за тією самою схемою, що й <i>артерія</i> , <i>матерія</i> та інші подібні слова.	відхилена

33.	Дозволити використання 'ьо' для передачі німецької "ö": Кьольн, Шрьодінгер	відхилена
34.	Доопрацювати норми щодо вживання особових назв зі складниками <i>бей, огли, заде</i> та ін.	підтримана
35.	В іменах <i>Вахтанг, Гарсія, Георг</i> та топонімах <i>Люксембург</i> та <i>Чикаго</i> (як і в словах <i>Гамбург</i> чи <i>Единбург</i>) звук g повинен передаватися за допомогою г	відхилена
36.	Неправильно досі використовувати пушкінський російський варіант прізвища Гете замість <i>Гьоте</i>	відхилена
37.	Додати пункт про те, що у французьких антропонімах h напочатку не вимовляється, тому правильно: <i>Анрі Матісс, Еркюль Пуаро, Юбер Таффін де Жіванши, Віктор-Марі Юго</i>	відхилена
38.	Додати пункт про те, що французькі антропоніми та топоніми, які закінчуються на que , українською вимовляються <i>Анжелік</i> чи <i>Домінік</i> (жіночі імена), <i>Мартінік</i> (острів)	відхилена
39.	Додати пункт про буквосполучення gi в словах італійського походження, в яких gi українською мовою передається як дж : <i>Джузеппе Верді, Джанлуїджі Буффон</i>	відхилена
40.	Розмежувати використання дифтонгів у різних мовах: - німецьке ö як ьо (<i>Гьоте, Кьольн</i>), ü як ю (<i>Гюнтер, Юрген</i>), eu як ой (<i>Фойхтвангер</i>), eue як оє (<i>Фоєрбах</i>) - французьке eu як е (<i>Ежен, Елоді, Пастер</i>), ai як е (<i>Ален, Аполінер, Блез</i>), au як о (<i>Арно, Клоді</i>), ie як є (<i>Емільєн, Етьєнта, Фаб'єн</i>), oi як уа (<i>Бенуа, Грегуар, Луара</i>), ou як у (<i>Анук, Антуан</i>) тощо	відхилена
41.	Транслітерувати антропоніми, зберігаючи національну ідентичність їх носіїв, а не передавати їх українськими відповідниками: <i>Дмитрій</i>	відхилена

	<i>Медведєв</i> чи <i>Аляксандр Лукашенко</i> , <i>Крістіна Орбакайте</i> чи <i>Дар'я Домрачева</i>	
42.	Недоречне вживання орфографічної варіантності на зразок дифірамб – дитирамб, Марфа – Марта	відхилена
43.	Недоречне передавання буквосполучення [аи] шляхом транслітерації як [ау] типу лауреат – лавреат, пауза – павза	відхилена
44.	Передавати кінцеве -tr через -тер , кінцеве -dr — через -дер : <i>Олександр, міністер, театер, магістер, барометр</i> (бо метр) та ін.	відхилена
45.	Уникати зайвого подвоєння, яке не притаманне нашій мовній традиції: <i>брутто, нето, Місурі, Місисіні, Талін, Вінінез, Отава, Мароко, Мека, Яфа, Брюсель, Голандія, Ніца, Гофман (Hoffmann), Редкліф (Radcliffe), Черчилль (Churchill), Гебель (Hebbel), Джовані да Верацано (Giovanni da Verrazzano)</i> <i>радіо — радія (радива), по радії (по радіві)</i> <i>Пабло Пікасо – Пабла Пікаса</i>	відхилена
46.	Скасувати паралельні форми іншомовних іменників із [ф]-[т] (наприклад, ефір/етер), [у]-[в] (наприклад, аудієнція/авдієнція)	відхилена
47.	залишити тільки безваріантні приклади: <i>авдієнція, аудиторія, лавреат</i> тощо	відхилена
48.	писати з апострофом <i>б'юджет, н'юре, б'юро, н'юітр</i> тощо	відхилена
49.	Повністю повернути чергування [г] – [д^з'] – [д^ж].	відхилена
50.	Поширити правило дев'ятки на написання усіх запозичених власних назв	відхилена
51.	У загальних назвах іншомовного походження зазвичай писати один приголосний; якщо залишаємо винятки з подвоєнням, то подавати їх повний перелік;	відхилена
52.	У загальних назвах іншомовного походження після губних перед я, ю, є завжди писати апостроф: <i>б'юро, н'юітр</i> ;	відхилена

53.	У всіх ситуаціях виникнення зіяння (збігу голосних), крім на межі префікса і кореня писати з йотацією (вставлянням, протезою інших приголосних): послідовно писати латинське IA як ІЯ , JE послідовно передавати українським Є ;	відхилена
54.	AU, OU передавати українським В , англійські дифтонги (буквосполучення <i>au, ou</i> на позначення звукосполучень [au] [ou]) писати як AB, OB , послідовно передавати німецьке буквосполучення EI як АЙ (ЯИ) ;	відхилена
55.	Власні назви кельтського походження із формантом Mac, Mc завжди писати через дефіс згідно із правилом 1. г) Примітка 1. на С. 150. НЕ <i>Маккартні, Маккінзі</i> , а <i>Мак-Картні, Мак-Кінзі, Мак-Магон</i> .	відхилена
56.	Пропонуємо доповнити перелік усталених слів: <i>алло, мокко, гамма, гетто, галли, елліни, качча, тратторія, філіппіка, тратта, чеддер</i> .	відхилена
57.	Поширити правило «дев'ятки» на власні назви слов'янського та неслов'янського походження, що усуне непослідовність у їх написанні. Пор.: Дізель (але <i>дизель</i>), <i>Сицилія, Сиракузи, Сирія</i> (але <i>Сідней</i>).	відхилено
58.	Німецький дифтонг [aj] треба скрізь передавати українським ай , без огляду на німецьке написання буквосполученнями ei, ai чи au . Отже <i>Eisenach</i> > <i>Айзенах</i> , <i>Main</i> > <i>Майн</i> , <i>Aying</i> > <i>Аїнг</i> . Тому уніфікуймо: Якщо вже пишемо <i>майстер</i> , то пишім також <i>концертмайстер, балетмайстер</i> і похідні. Так само з німецького <i>Schweiz</i> треба писати <i>Швайцарія, швайцар</i>	відхилена
59.	Немає підстав передавати німецький дифтонг [oj] на нідерландський лад літерами ей бо такого дифтонга німецька не знає. Отже <i>Euler</i> > <i>Ойлер</i> , <i>Allgäu</i> > <i>Альгой</i> і <i>feuerwerk</i> > <i>фоєрверк</i>	відхилена
60.	німецьке g , скрізь передавати його українським г . <i>Graz</i> > <i>Грац</i> , <i>Augsburg</i> > <i>Авгсбург</i> .	відхилена
61.	Англійське буквосполучення th може передавати два зубні щілинні – глухе [θ] і дзвінке [ð] , наприклад відповідно, <i>ether</i> і <i>either</i> . Оскільки таких звуків в	відхилена

	українській мові немає, передаємо їх близькими проривними. Якщо глухе [θ] передаємо укрїнським глухим т – Arthur > Артур, Thatcher > Течер, то дзвінке [ð] треба передавати аналогічним українським дзвінким д – Rutherford > Радерфорд, Galsworthy > Голсворді	
62.	Де в англійській мові чути [g], послідовно передавати його українським г, а ні в якому разі не ґ. Значить, Gore > Гор, Morgan > Морган, Washington > Вашингтон, holding > голдінґ	відхилена
63.	Модифікувати або забрати пункт про невідмінювання прізвищ та чоловічих особових імен, що закінчуються на -а(-я) в наголошеній позиції.	підтримана
64.	Грецьку "Θ" передавати тільки українською літерою "Т", скрізь і без винятків.	відхилена
65.	Латинські голосні, такі як: іа, іу, іо, оје, ау чи оу, в українській мові повинні передаватися - ія, ію, йо, оє, ав, як колись.	відхилена
66.	Німецький дифтонг еі повинен передаватися через ай (після л через яй).	відхилена
67.	В іноземних іменах та прізвищах звук "G" повинен передаватися тільки як "Г", скрізь і без винятків.	відхилена
68.	у формах <i>Фесалія</i> і <i>Тесалія</i> має бути подвоєння с	підтримана
69.	Дивним здається, що <i>брутто</i> збережено в списку винятків, але <i>нетто</i> з нього вилучено	підтримана
70.	дивним здається, що <i>Галатіан</i> , <i>Обсидіан</i> , <i>Лундіано</i> трактуються як географічні назви.	підтримана
71.	Звук [æ] у словах англійського походження: вважаємо, що <i>Еппл</i> було б доцільно взагалі не подавати серед прикладів, а якщо вже подавати, то як « <i>Еппл</i> ».	підтримана
72.	викреслити слова <i>прект</i> і <i>проекція</i> з переліку слів де використовується звук [j] на місці етимологічного [j], оскільки дані форми слів закарбувалися в свідомості народу	відхилена

73.	Вважаємо недоцільним використання орфографічної варіативності позначення θ літерами ф / т у словах грецького походження, на зразок, міф / міт,	відхилена
74.	Апостроф у словах іншомовного походження узгодити згідно з правилами вживання його в українській мові: <i>б'юро, н'юре, ф'юзеляж...</i>	відхилена
75.	Літеру Г г потрібно вживати як відповідник латинської G g у всіх не асимільованих запозиченнях з англійської, французької, німецької (агітація, агресія, регіон).	відхилена
76.	У кінці та в середині слова чужомовне -ia передаємо через -ія : <i>артéria, артеріяльний, матéria, матеріяльний, матеріялізм, індустрія, індустріяльний, індустріялізація, діалектика, соціялізм, фіялка, ціянід, Італія, Гарсія, Віярдó, Марціял</i> тощо. Латинські IA потрібно передавати як ІЯ послідовно і без винятків: <i>матерія – матеріяльний, геній – геніяльний</i>	відхилена
77.	У загальних назвах англійський звук [h] (буква H) послідовно передавати буквою Г (тобто <i>гобі, гокей</i>)	відхилена
78.	Послідовно писати Т на місці грецької <i>тети (θ)</i> (лат. th): <i>анатема, ортодонт, ортокислота, театр, Голгота, Тодось, Текля, Марта</i>	відхилена
79.	У загальних запозичених словах перед я, ю, є після губних потрібно без винятків писати апостроф: <i>б'юро, н'юітр.</i>	відхилена
80.	AU, OU передавати українським В (вимовляємо звук ў): <i>авдит, аудиторія</i> . Усунути варіантність передавання дифтонгів в іншомовних словах. Залишити тільки написання <i>авдиторія, авдієнція</i> і под. (с. 132) (які відповідають особливостям української мови уникати збігу голосних), розширити це правило на англійські дифтонги (буквосполучення <i>au, ou</i> на позначення звукосполучень [au] [ou]) <i>бравнінг, сновборд, бовлінг</i> тощо (іншомовні слова мають пристосовуватися до нашої фонетики).	відхилена
81.	передавати німецьке буквосполучення EI відповідно до вимови через ай (яй): <i>Айзенах, Вайнрайх, фройляйн</i> , тобто слова, які проєкт	відхилена

	пропонує «за традицією» подавати «в транслітерованому вигляді через ей: крейда, крейцер, маркше́йдер, капельме́йстер, гросме́йстер ...» (с. 133) передавати закономірно як <i>крайда, крайцер, гросмайстер....</i> (є ж майстер!). Без винятків.	
--	---	--

	РОЗДІЛ. IV. ПРАВОПИС ВЛАСНИХ НАЗВ	
1.	Додати другий наголос до прізвища <i>Ру́сін</i>	прийнята
2.	Дозволити вживання двох форм кличного відмінка від імені <i>Ілля</i> : <i>Ілл-е /Ілл-ё</i>	відхилена
3.	Вилучити приклад відмінювання жіночого імені <i>Адель</i>	відхилена
4.	Виправити наголоси <i>Мечислав, Мічате́к, Седла́чек</i>	прийнята
5.	Виправити <i>Єфимов</i> на <i>Єфімов</i> за правилом	прийнята
6.	Виправити написання чеського імені <i>Іржі</i> на <i>Їржі</i>	прийнята
7.	Змінити наголос у російському прізвищі <i>Бо́сий</i> на <i>Боси́й</i>	прийнята
8.	Подати з подвійним наголосом ім'я <i>Ма́рко</i>	прийнята
9.	Виправити приклад <i>Сірий мис</i> на <i>мис Сірий</i>	прийнята
10.	Вилучити некоректні приклади <i>Цілиноград, Бельці, Емба, Естонія</i>	прийнята
11.	Вилучити абзац на с. 155 про непослідовне передавання літери и через и після приголосних д, т, р, с .	прийнята
12.	Виправити написання слова <i>Амудар'я</i> на с. 160.	прийнята
13.	Виправити написання <i>Повализька Бистриця</i> на <i>Поважська Бистриця</i> .	прийнята
14.	Вилучити приклади <i>Крутибороди, крутибородівський</i> .	прийнята
15.	Виправити <i>Рудольфштадт, рудольфштадтський</i> на	прийнята

	<i>Рудольштадт, рудольштадтський.</i>	
16.	Виправити написання <i>Сохо-сквер, Бокна-фіорд.</i>	прийнята
17	У прикладі на с. 136 чергування [г] з [дз] необґрунтоване: <i>Мамалі́га (Мамалі́га) — Мамалі́ги, Мамалі́зі (Мамалі́дзі).</i> Можливо, цей приклад вилучити.	прийнята
18	На с. 142 варто вказати, що є варіативність у кличному відмінку: <i>Оле́же, Оле́гу</i> , оскільки з прикладу можна зрозуміти, що варіативність така: Оле́же, Оле́жу.	прийнята
19	Білоруські та російські імена за традицією не транслітеруються, а передаються українськими відповідниками: Артем, Микола, Олександр, Семен, Віра, Катерина, Світлана; винятки тут становлять тільки узвичаєні імена деяких білоруських письменників та діячів культури — такі, як Алесь Адамович, Пятрусь Бровка, Ригор Бородулін і под.» Також С. 147 «Примітка. За усталеною традицією імена та імена по батькові росіян і білорусів передаються їхніми українськими відповідниками: Олександр Сергеевич Пушкін — Олександр Сергійович Пушкін, Василий Шукшин — Василь Шукшин, Василь Быкаў — Василь Биков, Аркадзь Жураўскі — Аркадій Журавський». Непогано, що в проекті коректно передано усталений вжиток, а не вигадано навмання нову зміну.	прийнята
20	В останньому за часом перевиданні чинного правопису прізвище подано у вигляді <i>Свенціцький</i> . Проект пропонує знову зміну в цьому багатостраждальному прізвищі, що змінювалося від редакції до редакції кілька разів. (Див. показник чинного правопису, де забули змінити ще один варіант написання — <i>Свенцицький</i>).	відхилена
21	Зміна передачі <i>Трубецькой, Луговської</i> на <i>Трубецький, Луговський</i> нічим не виправдана. Не виправдана саме тим, що в проекті було залишено одне прізвище <i>Толстой</i> без такої неприйнятної зміни. Якщо залишається <i>Толстой</i> , то треба залишити і <i>Трубецькой</i> .	відхилена
22	Це зайвий додаток. Навряд чи часто помиляються при передачі в цьому імені: «Примітка. Словацька літера а на місці колишнього носового е передається через я: <i>Святоплук</i> ».	прийнята
23	С. 148 формулювання «зразок польського Ksawery»	прийнята

	випадає з ряду правил для українського читача.	
24	Виправити <i>Єндрихóвський</i> на <i>Єнджихóвський</i> , <i>Соловійов-Сідій</i> на <i>Соловійов-Сєдий</i> .	прийнята
25	Виправити <i>Куштúриця</i> , а не <i>Куштúрица</i> на <i>Кустúриця</i> , а не <i>Кустúрица</i> .	прийнята
26	Некоректне доповнення до попереднього правопису прийменника з та «питомих (неофіційних) особових назв» із прикладом <i>Ду́нька з Тобóльська</i> , тим більше, що це приклад з художньої літератури – роман «Дама останнього лицаря» Г. Тарасюк.	прийнята
27	Виняток для частки Ван- безнадійно застарів. Його слід виключити. Цю частку слід писати окремо, з великої чи малої, залежно від оригінального написання Дати в прикладах: <i>ван Гог</i> , <i>ван Дейк</i> (але літературний персонаж <i>Ван Гельсінг</i> — ориг. Abraham Van Helsing).	прийнята
28	Назву <i>Олена Прекрасна</i> мовна практика давно змінила на усталену тепер <i>Єлена Прекрасна</i> . Правопис давно відстав.	прийнята
29	Приклад чинного правопису <i>О'Генрі</i> в проєкті пропонують замінити на помилковий варіант <i>О. Генрі</i> . (В оригіналі автор узяв псевдонім <i>О Генру</i> , назва без крапки, тому в українській традиційно з апострофом це передається найкраще).	відхилена
30	С. 150: має бути « <i>Жорж Санд</i> ». Варіант із 3 <u>суперечить</u> французькій фонетиці та [ʒɔʁʒ sɑ̃d] і є архаїчним попри давніші українські переклади. Має бути « <i>Деріба́с</i> ». Див. правило на с. 129.	прийнята
31	Приклад на с. 151 не зовсім узгоджується з правилом на с. 6: И на початку слова буває в деяких загальних і власних назвах із тюркських та інших мов згідно з його вимовою в цих мовах: <i>ийбен</i> , <i>ир</i> , <i>ич-оба́</i> , <i>Кім Чен Ин</i> . Має бути <i>Кім Ир Сен</i> .	прийнята
32	Приклад <i>Ма́ртин-Лю́тер</i> варто вилучити як помилковий. Ім'я і прізвище німецького богослова <i>Мартін Лютер</i> пишуться завжди окремо. Також окремо пишуть і складне ім'я американського громадського діяча: <i>Мартін Лютер Кінг</i> .	прийнята
33	На с. 151 варто в тексті правила вилучити слово «індонезійський» та приклад «Фетай Чотінучит».	прийнята
34	Пункт д) на сторінці 151 суперечить наведеному далі пункту г) на сторінці 152. У виборі <i>Керогли</i> проти <i>Кер-огли</i> я б підтримав реформований варіант з дефісом. Але пригадаємо, що вище, на С. 132,	прийнята

	компонент <i>огли</i> в проєкті написали окремо в примітці.	
35	бей, огли, заде в одному випадку написано разом (с.151), в іншому — через дефіс (152); на с. 135 у виносці огли написано окремо; з одними і тими самими прикладами <i>Ізмаїл(-)бей, Турсун(-)заде, Кер(-)огли</i> . Слід виправити, щоб писалось однаково.	прийнята
36	Випущено позицію з невідмінюваною односкладною першою частиною (<i>Кос-Анато́льського, Драй-Хмари</i>).	прийнята
37	С. 154 у прикладах п.1а слід прибрати <i>Євпаторія</i> і <i>Єреван</i> . Євпаторія — українське місто, а тут ідеться про іншомовні назви. Єреван — вірменське місто, вірменська мова не є слов'янською, і в неї зовсім інший алфавіт (не кириличний, і не латинський).	прийнята
38	У реченні «Слов'янські назви з кінцевими -ово, -єво та -ино... » — -єво замінити на -єво , адже у російській нема літери є. <i>Лиха</i> — це не місто, а річка і залізнична станція.	прийнята
39	На с. 157 <i>Готвальдов</i> – застаріла назва. Тепер – Злин.	прийнята
40	Варіанти прикметникових форм (ст. 161): <i>Перемишль</i> – <i>перемишльський</i> і <i>перемиський</i> <i>Радомишль</i> – <i>радомишльський</i> і <i>радомиський</i> . Зустрівши в реченні слова <i>перемиський</i> і <i>радомиський</i> можна і не зрозуміти його змісту, адже загальноприйнятими є <i>перемишльський</i> і <i>радомишльський</i> .	прийнята
41	С. 162 <i>Повализька Бистриця</i> має бути: <i>Повазька Бистриця</i> . Словацьке місто. Варіант «Повализька Бистриця» не знаходимо в інших джерелах, крім різних варіантів українського правопису.	прийнята
42	С. 162 Вилучити цей абзац повністю (наведений раніше на с. 56): «У назвах, що починаються зі слів <i>Північно-, Південно-, Східно-, Західно-, Центрально-</i> , з великої букви і з дефісом пишуться обидва компоненти першого складного слова: <i>Східно-Китайське море, Західно-Казахстанська область, Південно-Західна залізниця</i> ».	прийнята
43	У проєкті залишається помилковий приклад <i>Сант-Яго</i> , уже давно виправлений словниками. Немає міста «Святого Яга», є місто <i>Сантьяго</i> .	прийнята
44	Назва жителів Нью-Йорка давно словникова, але зовсім не така, яку поставили в тексті правила: <i>Нью-Йорк</i> — <i>ньюйорківці (ньюйорківець, ньюйорківка)</i> , не	прийнята

	ньюйоркці.	
45		
46	Додати зразок відмінювання чоловічого імені та по батькові	прийнята
47	Додати на с. 154: Білоруське е передається через і (у назвах, засвоєних українською мовою) або через е : <i>Біловезька Пу́ца, Білору́сь, але Ре́чиця.</i>	прийнята
48	Додати на с. 156: Примітка. Російські географічні назви, похідні від прізвищ на -ой без суфіксів -ск- , -цк- , зберігають закінчення -оє : <i>Толстоє.</i>	прийнята
49	На с. 157 вилучити правило 10а.	прийнята
50	На с. 158 вилучити приклад <i>Лихославль</i> – <i>Лихославля...</i>	прийнята
51	С. 158-159: додати приклади відмінкових форм географічних назв, що мають форму множини.	прийнята
52	На с. 159 додати приклад відмінювання назви <i>Асканія-Нова.</i>	прийнята
53	На с. 160 вилучити приклад <i>Пенжино</i> – <i>пенжинський.</i>	прийнята
54	На с. 161 вилучити приклад <i>Ясси</i> – <i>яський.</i>	прийнята
55	На с. 162 замінити приклад <i>Запорізька Січ</i> на <i>Холодний Яр.</i>	прийнята
56	На с. 162 вилучити приклад <i>Кам'яногірка</i> , <i>кам'яногірківський.</i>	прийнята
57	На с. 164 вилучити приклад <i>алмаатинець.</i>	прийнята
58	На с. 165 вилучити позицію <i>е) прикметники, утворені від географічних назв...</i>	прийнята
	РОЗДІЛ V. ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ	
1	Додати пункт, що вносить зміну написання скісної риски між словами або частинами слова, коли на місці скісної риски може стояти дефіс або пробіл. Таке написання використовується в тестах зі знання мови. Наприклад: казна/що, кисло/молочний, такий/собі, врешті/решт. Врегулювання цього питання потрібне для того, щоб чітко знати, чи потрібно ставити пробіл між самою скісною рискою, чи писати такі складні сполуки суцільно. Бо в одних тестах пишуть казна/що, а в інших казна / що.	відхилена
2	КОМА В ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ; 172 сторінка	прийнята

	Примітка 3. Дві прикладки або більше їх є однорідними, коли вони, як і звичайні означення, характеризують предмет з якогось одного боку або вказують на ... Одна прикладка не може бути однорідною, тому можна змінити формулювання правила: Прикладки є однорідними, коли вони, як і звичайні означення... різні близькі, суміжні його ознаки, напр.:...	
3	Розділ V, С. 207. «Лапки (« », “ ”, „ ”)» <i>Підтримую.</i> <i>Коментар.</i> Зміна полягає у впровадженні різних лапок. Проте пропущено найкращий варіант — „“.	прийнята
4	г) Прописати можливість використання лише цих комбінацій: ?! ?!! !!! ?.. !.. ?!. ...	відхилена
5	С. 167. 2.1 ВНЗ (вищий навчальний заклад) Замінити на <i>ЗВО (заклад вищої освіти)</i>	прийнята
6	У слушно введеному п. «Скісна риска (/)» доцільно регламентувати вживання пробілів перед і після такого знака.	прийнята
7	«В усталених вигуківих зворотах дай боже, боже помагай, господи помилуй, де звертання вже мало відчувається, воно не виділяється комою». Пропоную писати ці й подібні вигуківі звороти з комою, а слова <i>Боже, Господи, Матінко Божя</i> і т. ін. – з великої, адже нам ніколи не відомо, що саме вкладає мовець у них: просто вигук чи щире звертання до істинних небожителів. Те ж саме стосується: «Назви, пов’язані з релігією», п. 2, примітка на с. 61	відхилена
8	Останній розділ чинного українського правопису названо НАЙГОЛОВНІШІ ПРАВИЛА ПУНКТУАЦІЇ. А в проекті правопису 2018 назва інша – Правила вживання розділових знаків. Нащо	відхилена

	було міняти? Звичайно, рідна мова для нас переважна. Але тут іншомовне слово точніше, адже <i>пунктуація</i> – «система правил уживання на письмі розділових знаків» [2, с. 1189]	
9	Скісна риска. С. 209 Треба додати: «а також на позначення року, що не збігається з календарним (навчальні, церковні роки, театральні й концертні сезони тощо)». Наприклад: <i>У 2017/2018 навчальному році успішність зростає. У театральному сезоні 2015/2016 року було ще три прем'єри. Дано в Києві на Різдво Христове 2016/2017 року Божого</i>	прийнята
10	I. Кома в простому реченні Примітка 1. б): Це не словосполучення в Примітці 1! Пропоноване формулювання: <i>бо таке сполучення становить граматично одне ціле.</i>	прийнята
11	Розділ V, с. 174 4.: Наведений приклад ілюструє не приєднування, а полісиндетон: <i>Запахла осінь свіжим тютюном, Та яблуками, та тонким туманом (М. Рильський).</i>	прийнята
12	Розділ V, с. 175 5.: <i>Між однорідними членами речення перед другим із парних сполучників не тільки... а й.....</i> Це не другий сполучник, а друга частина	прийнята
13	Розділ V, с. 181 13. б): Варто замінити приклад із Панаса Мирного, щоб уникнути вживання слів <i>не встигло, наложити, палючих</i> : <i>Ясне сонце, тепле й приязне, ще не встигло наложити палючих слідів на землю (Панас Мирний)</i>	прийнята
14	Як на нашу думку, хоч письменницька практика й показує таке вживання крапки з комою, усе ж протиставні сполучники передають дуже міцний змістовий зв'язок між частинами, а крапка з комою «віддаляє», тому вважаємо недоречним її вживання перед протиставними сполучниками. Можливо, про факультативне вживання слід говорити не в окремому правилі, а в примітці, щоб не сприймалося так, ніби це загальне правило:	відхилена

	«Між частинами складносурядного речення, пов'язаними переважно протиставними (а, але, проте, однак та ін.), рідше єднальними (і, та) сполучниками, якщо ці речення досить поширені або всередині них уже є коми	
15	II. У складному реченні «У складному реченні тире ставиться в таких позиціях. 1. Між частинами безсполучникового складного й рідше складносурядного і складнопідрядного речень для вираження часових, причиново- та умовно-наслідкових, допустових і т. ін. <u>відношень позначуваних ними подій або станів</u>, швидкої або несподіваної зміни подій (порівняно з більш узвичаєним <u>розмежуванням</u> частин складносурядного і складнопідрядного речень <u>за допомогою</u> ком розмежування їх за допомогою тире передає різкіше зіставлення змісту їхніх частин)». Коментар у дужках сприймається важко через повтори. Пропонуємо таке формулювання: «порівняно з більш узвичаєним розмежуванням частин складносурядного і складнопідрядного речень комою, розмежування їх за допомогою тире передає різкіше зіставлення змісту їхніх частин».	прийнята
16	Кома в простому реченні, п. 11, пп. з). С. 178. На мою думку, необхідно виключити прислівник принаймні з переліку вставних слів. Жодне з його значень, зафіксованих у словниках («у всякому разі», «хоч би», «щонайменше») не надає йому значення «ставлення до способу висловлення думки», поданого в правилі. Інакше за такою логікою слід також відокремлювати слова щонайменше, як мінімум у середині речення перед іменниками.	прийнята

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення

У зв'язку з наданими зауваженнями і пропозиціями до проекту Українського проекту в новій редакції, документ було доопрацьовано та схвалено Українською національною комісією з питань правопису 22 жовтня 2018 року протокол № 5 та спільним рішенням МОН та НАН України від

24 жовтня 2018 року (рішення колегії МОН № 10/4-13 / постанова Президії
НАН України № 22/10 /.

Виконуючий обов'язки
директора департаменту
науково-технічного розвитку
Хименко

О. А.

